

NA-3

NA-3

Somogy megyei Múzeum

Néprajzi Adattár

Gyűjtő: Augustus Földes

Gyűjtés ideje: 1954-55

Tartalom

Monográfia

12 félvéses lap

Földrajzi mutató: Püspökladány

(Kőrös megye)

Számmutató: XXXIII

Iratgyűjtő

MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Bevitel

1988. ápr. 18. az előző 4-15

4-15

NA-3

Monográfia.

~~I/28/1.~~

4.-

PUSZTASZEMES.

Auguszt József
igazgató, tanító.

I.

P U S Z T A S Z E M E S .

1. Fekvése. Pusztaszemes a Balatontól D-re a tihanyi félszigettel szemben kiinduló Szántód-Kaposvár 644.számú országutban fekvő kis község. A Balatontól való távolsága 10 km. A körülötte fekvő nagyobb helyek: É-ra Köröshegy és Balatonföldvár, K-re Bálványos, DK-re Kapoly, távolabb D-re 13 km-re Andocs, DNY-ra Karád, NY-ra Kötöcse és Szőlád. Közvetlen É-ra az országutban Kereki községet találjuk.

2. Domborzata. A község északi része a Balatonra lankásan ereszkedő országutban fekszik. Az iskolától, amely kb. a község közepén az országút keleti oldalán van - D felé ugyancsak lankásan lejt az országút. A község-határ É-on Kereki felé dombos, DK felé völgyes, mert innen ered a Jaba patak. D felé van egy kisebb emelkedés, majd újra lejtős a község-határ széléig. A község tengerszint feletti magassága 209 m. Az említett déli domb /Kapási/ tengerszint feletti magassága 266 m. A határ DNY-i részén találjuk a 315 m magas Leveles dombot, ettől D-re és É-ra fennsík-szerű a táj, csak az ÉNY-i község-határ részen van még egy emelkedő, ez pedig a 303 m magas Katonavár /Kupavár/. A ~~ma~~ már említett Kereki község tengerszint feletti magassága csak 173 m. A község egész területe nem nagy, 1742 kat. hold.

3. Talaj. A község belterülete és a község-határ É és K-i része elég kötött agyag, a D-i rész és a NY-i rész homokos. Ennek a felszíná homoknak összetételét évszázadok folyamán eléggé erősen módosította a sok erdő. Az egykori hatalmas erdőségek lehullatott lombjától nem maradt meg eredeti színében a homok, hanem vöröses-feketévé alakult. Termékenysége más homok talajokkal szemben ezért jobb.

4. Vizrajz. A község határ a vizek lefolyása szempontjából két nagyobb vízválasztó területhez tartozik. A vízválasztó az iskola magasságban K-Ny-i irányban húzódik. Az eettől É-ra eredő vizek közvetlen a Balaton felé irányulnak, a tőle D-re eredő vizeket pedig a Jaba patak gyűjti össze, és nagyobb kanyarulattal Siófok felé viszi a Sióába. A község határ D-i részében említt 266 m-es magaslat, a Kapási domb és vízválasztóként szerepel, mert a K-i részén eredő patakok a Jabába, a Ny-i és D-i részén eredők pedig előbb a Kis-Koppányba adják le vizüket és azzal futnak bele a Jabába Ságvár környékén. Minthogy a község határ elég kicsiny és benne 3 vízválasztót is találunk természetes, hogy a község határának nincsenek folyói, hanem csak apró patakjai.

Az említtett vízválasztó szabja meg a kutak vizét. Az iskolától D felé lejtő rész végeredményben a Pannontábla megbillent darabja. Ezen tehát minthogy az amélyben vízátneresztő homokkő réteggel rendelkezik - a talajviz D felé lefolyik. A község É-i részében a Balaton vize alkotja a talajvizet és ezért az itteni kutak nagyobb részéből soha nem fogy ki a víz, a falu D-i részén lévő és gyakran elég mély kutakban szárazabb időben elfogy a víz.

A község határa természetes természetes forrásvizekben a mélyebb DK-i és az erdősebb DNY-i és NY-i részében igen gazdag. A források vize állandó és jóízű, elég hideg. A legtöbb helyütt ezeket a forrásbizeket a nép medenceszerűen alakítja és tisztán tartja.

5. Növényzet. Somogynak ez az u.n. külső somogyi része ugyanugy, akárcsak a Kaposvártól D-re fekvő Zselic ősidők óta változatos, gazdag erdőség. A József császári térképek /1780-84/ és a hozzájuk mellékelte leírások is magas, sűrű erdőséggel borítottnak a vidéket. Az erdőséget természetesen lomblevelű fák alkották elsősorban. Ezt a község határ ÉNY-i részében f. ekvő Leveles-dülő is igazolja. A község K-i határrészében lévő Hoszsztűs-dülő neve arra utal, hogy itt valamikor lucfenyő és erdei ~~fa~~ fenyő volt, amelyet ma felváltott az akác.

A Sárkány-dülők, Leveles-dülő D-i részére és az országot által közrezárt Irtás-dülő neve is azt bizonyítja, hogy itt valamikor erdőterület feküdt. Az erdő ma is behúzódik még a község belterületéig, a Fő utca É-i részéig. Az ősi erdőségek kiirtása, nagyobb szabású fakitermelés 1945 óta folyik a határban. A hazai fák minden faja előfordul erdeinkben: cser, akác, bükk, tölgy, gyertyán, stb.

Mélyebb fekvésű helyeken egyes vagy csoportos jegenye és fekete nyárfát találunk. A magasabb tetőkön itt-ott fenyő látható. Szakadékos, vizmosásos helyeken állandó az akác. Házi telepítésben, trágyatelepek mellett a kosárfonófüz /vörösés/, az erdő szélén, utak mentén a vadrózsa, som, mogyoró, kökény, a dombok legelőin földiszeder bokrok nem ritkák.

A szántóföldeken a buza, rozs, árpa, zab, kukorica, burgonya, szépen terem. Kenderföldet és éepaföldet is találunk. A takarmány növények közül megtaláljuk a lucernát, lóherét, a bükkönyt, a takarmány- és cukorrépat. A baltacim és bibor ritkábbak. A len nagyon ritkán, köles is csak szórványosan mutatkozik.

6. Állatvilág. Az erdős-bokros patak-völgyekkel gazdagon tarkított vidék vadban sem szegény.

Az őzek száma nagy, a szarvas már ritkább, de még elég gyakori. Agancsuk többnyire igen szépen fejlett. Ritkán átvándorló vadként a körös-hegyi erdő felé vonulóban vaddisznó is található vidékünkön. A róka, a nyul igen gyakoriak. A borz sem ritka állat. A mókus, menyét, görlyn, ürge stb. nagyobb számban fordulnak elő.

Szárnyasvadban sem szegény a határ, mert találunk fácánt, foglyot, fűrjet. A ragadozók közül a vércse, tyukhordó kánya, karvaly, rétisas, egerészölyv, stb. gyakran láthatók.

A mátyásmadár, gerle, vadgalamb, bagoly, az énekes madarak közül pedig a rigó, a fülemüle, vörösbegy, cinke, füst- és partifecske ismeretesekek. A községben és határában a gólya állandóan fészkel.

Az apróbb emlősök közül elég ritka a denevér, de mindenütt megtalálhatók: a sündisznó, a vakondok, házi egér, mezei ~~egér~~ egér.

A hüllők közül a siklók, azöldgyík félék és kecskebéka, varangyos béka, tűzibéka stb. elég gyakoriak a kisebb állóvizekben, mocsarakban és partakok mentén.

A határ bogár világa itt nagy változatosságot mutat. Megtaláljuk a házi legyet, a pókok különböző fajtáit, a sváb bogarat, cserebogarat a gesztenyefákon, a szarvasbogarat és hőscincért az erdőkben. Az aranyos virágbogár, a dongók, darazsak, méhek is ismeretesek, a községben több kisebb /30-40 db/ méhészet is van, a lepkefélék és szitakötők szintén ritkák.

7. Éghajlat. A vidék éghajlata mérsékelt. Csapadékmérés a községben még nem volt, így az évi csapadék mennyiségéről csak általánosságban beszélhetünk. Pusztaszemes csapadék mennyisége valamivel kevesebb, mint a környező községeké. A tartós u.n. hetesesők eljutnak ugyan falunkba is, de a záporosók, amelyek a kapásnövényeknek sokszor megmentői lehetnének igen gyakran elmaradnak. Ez azzal magyarázható, hogy a Balaton felől jövő felhők csapadéka a tőlünk 7-8 km-re fekvő K-Ny-i irányu hegyeknél már kicsapódik. A Balaton felől, amely tőlünk 10 km-re van csak egész kevés esőt kapunk. A határ felmelegedése mégsem olyan erős, mint a környék más helyeie. Eztva másutt homokosabb talaj és a határunkban található több erdő és agyagos talaj magyarázza. A Balaton mérséklő hatásának tudható be, hogy a kései tavaszi fagyok vagy elmaradnak vagy mérsékeltebbek, mint a Balatontól távolabb eső falvakban. Sem pusztító viharok, jégverések, tartós szárazság, hosszantartó esőzés, sem pedig tartós nagy hideg nem sújtja a vidéket.

Esőt általában a Balaton felől az É-D-i irányu hegyek között jövő szelek, felhők hoznak. Minthogy a víz lassabban melegszik nyáron, többnyire a Balaton felől kapjuk a szelet úgyhogy az völgyeinkben majdnem állandó.

8. A gazdasági élet földrajza. A talajról, az éghajlatról és a vízrajztól mondottakról már következik, hogy községünk határában megtalálhatóak azok az alaptényezők, amelyek a mezőgazdálkodáshoz szükségesek. Az ember az idők folyamán a természetes növényzet rovására fokozatosan több területet hódított el a mezőgazdálkodás számára.

A lakosság /697/ a község 1742 kat-holdján megtalálja a megélhetést. A község területe művelési ágak szerint a következőképpen oszlik meg: szántó 1026 kat.hold, rét 72 kat.hold, szőlő 40 kat.hold, legelő 26 kat.hold, szerződéses magtermelő 20 kat.hold. A község többi területe állami kezelésben lévő erdő.

Ez a megoszlás már maga azt mutatja, hogy a község elsősorban gabonatermeléssel foglalkozik. A természetű növények számszerű adatai a legújabb időben így alakultak: buza 30 vagon, rozs 8 vagon, árpa 16 vagon, kukorica 50 vagon, napraforgó 1 vagon, bor 800 hektoliter, gyümölcs 750 q. A lakosság szükséglete a természetű növényekből: buza 20 vagon, rozs 5 vagon, árpa 13 vagon, kukorica 45 vagon, bor 350 hektoliter, gyümölcs 300 q. A főlöszleg nyilvánvalóan a közeli, balatoni piacokra kerül. A gabonafélék mellett igen tekintélyes mennyiségben terem vidékünkön a bürkonya, az egyik legfőbb népi táplálék.

A gabona termelését a lakosság nagy szorgalommal és hozzáértéssel végzi. Az utóbbi időben megkísérelték a gypot termesztését is, de ez nyilván nem járhatott eredménnyel a hideg, agyag talajon. A kerti növények közül káposzta, paradicsom és zöldségfélék szép sikerrel termesztethők. A kertészet fejlesztése csak akkor lenne hasznos, ha elkészülne a balatoni helyekhez közelebbvivő betonút. Komoly akadálya a mezőgazdaság fejlesztésének az, hogy az amugyis nehezen munkálható földet a nehéz terepen tehenekkel kell művelniük. A földművelés tökéletessége is hiányzik, ezért, továbbá erősen csökken a tehenek tej- és hushozama.

A bortermelés ma a község legfőbb jövedelmi forrása. A direkttermő fajták és az otelló fordulnak nálunk elő. Anemesebb, csemegeszőlő gyorsan pusztulnak az agyagos, a filoxerával mindig jobban telített földön.

A szénkénegezés mellett a legfőbb segítség tehát a vadalanysok biztosítása és az azokra történő oltás.

Az állattenyésztés a gazdálkodáshoz szükséges igavó állatokon kívül a sertés és juh tenyésztésben ér el szebb eredményt. Jelentős a baromfi tenyésztés is.

A sertéshizlalás fellendülésének magyarázata az, hogy a múltban a balatoni-sonka-süldő eladása igen jövedelmezőnek bizonyult. Ujabbán ez ismét fellendülőben van.

A juh tenyésztés különösen a háború alatt lendült fel. A meleg ruha megszerzésében mutatkozó nehézségeket úgy oldották meg, hogy házilag készítettek különféle kabátokat, mellényeket, harisnyákat, az ugyancsak házilag megfont gyapjuból. A nép ezt a foglalkozást napjainkban is eredményesen űzi.

9. Ipar. Az 1920. évi törvényerejű elrendelt földreform végrehajtása előtt is, de az 1945-ben megejtett földosztás előtt is sok volt az uradalmi birtok. A lakosság az első földosztásnál leginkább csak háztelket, az utóbbinál már földet is kapott. A földhiány a lakosság nagy részét ipari pályára kényszerítette. Falunk lakosságának jelentős hányada kőműves. Erre az iparágra azért vállakoztak, mert a Balaton ~~környéki~~ környéki építkezések ezt tették ésszerűvé és gazdaságossá.

Ugyanilyen okokkal és az itteni fakitermelés és faipar nagyobb méreteivel magyarázható az ácsok nagyobb száma. Két asztalos, egy kerékgyártó és egy takács is dolgozik. A takácsmesterség nyilván összefügg a környék kender termelésével.

10. Közlekedés. A községen a már említett és jobb karbantartásra szoruló kövesút vezet keresztül. A legközelebbi vasút állomás Kapoly, 9 km, délre, a másik É-re Balatonföldvár vagy Szántód-Köröshegy, 10 km távolságban alig alkalmasak arra, hogy községünket a vidék, a Balaton vagy az ország gazdasági vérkeringésébe sikeresen bekapcsolják. A közlekedés hibáin az utóbbi időben, 1951-től enyhített ugyan valamit a beállított

2 autóbusszjárat. A teherszállítást nagyobb részt állatokkal végzik.

11. A lakóhely története. Az ember ezen a vidéken bizonyára igen régen megtelepült már. Az emberi és állatiméletre alkalmas táj nem őriz ugyan egészen régi emlékeket a falu határában, de több adatunk és emlékünk van a közelebbi körnéyk régebbi életéről és ~~17~~ történetéről.

Eddig ~~nam~~ sikerült adatokat szerezni arról, hogy őskori lények, mamutcsontváz került-e elő a falu határában. A kőkorszak, a kő, réz, bronz és vaskorszak emberének sem akadtunk eddig itteni nyomaira. A tőlünk É-ra 7 km távolságban fekvő Kör shegy, a K-re távolabb fekvő Ságvár története azonban már őrzi a rómaiak több emlékét is.

Ezeket a helyeket már megfordultak a rómaiak katonái és nyilván nem kerülhették el a Jaba patak forrás vidékét, tehát közösségünk határát sem.

Honfoglaló őseink a szláv Pribina fejedelem népét igázták le és alapítottak itt tartós hazát. A táj természetesen eléggé kulturálatlan volt, amit a Balaton régi neve: Blátum is bizonyít, mert ez mocszat jelent. A honfoglalás korában már több helynévvel találkozunk. Ilyen ősi helyek: Köröshegy, Lulla, Torvaj, Kapoly. Bálványos neve talán még a pogány magyarok idejére, Sérsekszállós nevének második tagja pedig a vidék ősi szőlőkulturájára utal.

Ilyen ősi név a Jaba patak és a Pusztta neve is. Köröshegynek Árpád-kori románstílusú műemléknek nyilvánított temploma régi időknek ma is beszédes emléke.

A középkorban falunk körül a pannonhalmi Szent Benedek-szerzetesrendnek van plébániai egyháza Köröshegyen és Lullán; - Kereki, Gyugy, Endréd, Jaba, Csege, Torvaj, Szöllős, Zala, Kapoly, Pócza, Kécske, Teleki és Szólád is ekkor már plébániai helyek. Minthogy ezen a környéken találjuk DK-re kb. 20-25 km távolságban Törökkoppányt, amelyet a történelem a lázadó Koppány vezér ősi birtokának tart, valószínű, hogy vidékünk is Koppánylegyőzetésével királyi birtokká lett. A király először I. István, majd I. László ezt a hatalmas birtokot, amelybe falunk is beletartozott, a pannon-

halmi Szent Benedek-rendnek adományozza s az adományozást több eklevélben meg is erősítik. A falu neve templomos helyként, vagyis plébániával megtalálható már az 1332-37. évi pápai tizedjegyzékben.

A XV. században a Marczali család birtokaként említik falunkat az oklevelek, amelyet azonban ez a család itteni más birtokaival együtt 1461-ben Keményfalvi Török Ambrusnak zálogosítottak el. Ebben az időben megtaláljuk már környékünkön Fejérvő várát, amely hihetőleg megfelel a mai Katonavárnak, ~~vala~~ amely Köröshegytől D-re falunktól pedig ÉNY-ra fekszik. Részletesebb leírását megtaláljuk dr. Békefi Remignek a Balaton és környéke c. munkájában, valamint Csánki Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában c. művében.

Röviden a következőket mondhatjuk róla! A vár, amely ma a hegytetén csak romjaiban látható 1396-ban a király birtoka. Zsigmond király ugyan ebben az évben a várat összes tartozékaival Marczali Miklósnak adományozza. A tartozékok között első helyen említik Köröshegy mezővárost és annak vámját. A várhoz még több falu is tartozik Somogy megyéből, de ezeknek nevét az oklevelek nem említik. A XV. században is a Marczaliak kezén találjuk még a birtokot, de 1474 óta már a Báthoriak is birtokosai. Egy oklevél tanúsága szerint kihalásuk esetére Megyesaljai Máriusz fia István 1490-ben jogot szerez magának a Fejérvőhöz vagy is a mai Katonavárhoz. A Báthoriakra nézve az adományt II. Ulászló király 1495. május 25-én megújítja. A vár várnagya 1422-ben és 1423-ban Sárközi László, 1436-ban Kis László, 1486-ban meg Töli Imre.

1907-ben a vár romjai Békefi szerint az erdőben szinte észrevétlenül húzódnak meg.

A már említett pápai tizedjegyzék 1335-ben említi községünk papját is Lászlót, aki 40 kis dénárt fizet ekkor pápai tized fejében. 1465-1492-ig községünk az Ujlaki család birtoka. 1495-ben II. Ulászlól a Báthoriak nyerték adományul. 1517-ben arról számol be egy oklevél /M. Orsz. Levéltár DL 22994. sz/ hogy a szemesi egyházat épüstmították és ezt ugyanakkor Buzlay Mózes szépen fölépítette és megnagyobította.

Az 1536-os adórajstromban Váraljaszemes alakban fordul elő. Buda szomorú elesése után 1540 táján már kezd országunkban ~~baraszkodni~~ berendezkedni a török. Erejének a mi vidékünkön már nem áll ellen semmi. A megye

D-i részén Szigetvár az egyetlen, amelynek erejét a török nem tudja megtörni, hanem megszegyenülten vonul el vert hadaival a vár falai alól. A Balaton környékén Koppány, a mai Törökkoppány lesz a török központja, innen indul rablóhadjáratokra és csatározásokra a muzmánok lovas hada. A hatalmas török hadiköltségének biztosítására az adók sokféle nemét rójják ki, vidékünk lakóira is. Az 1563. évi török kincstári fejadó lajstrom is Váralja szemes alakban említi falunkat. Egy másik ugyancsak török összeírás 1573-74-ben 15 házról emlékezik meg községünkben. 1583-ban Kisszemes néven említi az adólajstrom a falut és akkor Ungnád Kristófé. Utána a Nádasdy család birtokába kerül. 1667-ben lakatlan területként Széchenyi György kalocsai érsek nyerte adományul a királyi udvartól. ~~1773~~ 1733-ban, tehát a török ~~és~~ kitakarodása és a kuruc háborúk után még pusztá és ilyenként kerül Széchenyi Zsigmond tulajdonába. A jelenlegi helység ősenek Pusztaszemesnek első lakóit 1778-ban telepítette ide a gróf Széchenyi család köröshegyi uradalmi tisztartósága. Az első települők mind németek voltak - Származási helyükről sem feljegyzések nem maradtak, sem a hagyomány nem őrzött meg semmit. Utódaik elég gyorsan megmagyarosodtak. A XVIII. század végéig gróf Széchenyi Viktornak volt itt nagyobb birtoka.

Vályi András Magyarországnak leírása c. 1796-99-ban kiadott I-III. kötetes műve Somogy vármegyéről szóló részében ezt olvassuk falunkról:

"Szemes sváb megnépesített pusztá, földesura gróf Széchenyi uraság, lakói katolikusok s a Marczali Uradalomhoz tartozik, fekszik Marczalitól napkeletre 8 és fél órányira, mezeje első osztálybéli, erdeje szép van, különféle haszonvételein kívül jeles szarvasvadászatokat is szolgáltat, réttyei jószénát teremnek."

Az itteni római katolikus templomot 1860-ban építették és a tornyot új bádoggal 1950-ben látták el.

A község lakói valamennyien római katolikusok.

Az első világháború hősi halottainak száma: 18

1945 után a régi lakosság a földosztás következtében birtokba vehette az eddig is művelt területeket, ~~kez~~ a már említett erdő terület kivételével. A fejlődés folyamán megalakult az itteni TSzCs is. Tagok száma: 16

Az általuk művelt terület nagysága: 230 kat-hold.

A községhez tartozik: Ciframajor, Kapási-hegy és Kis-hegy.

Nevüknek eredetéről ép úgy nem rendelkezünk megbízható adatokkal, sem feltevésekkel akárcsak a község nevééről sem.

II.

1. Kulturális élet. 1945 előtt irodalomról, moziról, színházról, kulturszükségletéről alig lehet beszélni. Évenként 1-2 népszínmű előadására szorított a falu kulturális igénye. Az évenként megjelenő naptár elégitette ki a lakosság kulturszomját.

1945 után a változás: 1947-ben falunk megkapja a villanyvilágítást és azóta hetenként jelenik meg a vándormozi, hogy oktassa, művelje és egyben szórakoztassa a lakosságot.

A Járási oktatási és népművelési osztály 150 kötetből álló népkönyvtárt, 100-100 kötetből álló ifjúsági és nevelői-könyvtárt bocsátott rendelkezésre.

A kulturális élet fejlődését nagyban emelné egy kuturháznak felépítése, valamint az iskolának kibővítése is.

2. Népszokások. /A családi élettel kapcsolatban./

a/ Az újszülött keresztanya 3-4 napon keresztül különböző átelekkel kedveskedik a komasszonynak. Keresztelés után lakoma van, melyre sokszor 25-30 személyt is meghivnak a rokonságból. Nem ritkán harmonika szó mellett a hajnal is együtt találja a mulatozó rokonságot. Az új koma a legmegbecsültebb rokon lesz a családban. Kedves szokás, hogy a keresztszülők karácsonykor, húsvétkor, bucsu alkalmával megajándékozzák keresztgyermeküket bábbal, cukorral és játékszerekkel.

b/ Házasságkötésnél a lakodalom elmaradhatatlan. A lakodalmat az előző napi koszorúesteti tánc vezeti be. A lakodalom napján a reggeli órákban nagy sürgés-forgás tapasztalható, jönnek a vidéki és helybeli vendégek. A nem hivatalosakat a kíváncsiság hozza az utcára. A lakodalmas háznál a meghívott vendégeket ebéddel várják és csak a délutáni órákban kerül sor az esküvőre, ahová a helybeli fuvós-zenekar kísére a násznépet. Ugyancsak esküvő után is

zene-kisérettel mennek a lakodalmas házhoz. A lakodalom menyasszony-táncsal kezdődik, amikor a vendégek apraja-nagyja táncol az új párral. A menyasszony-tánc után általános tánc van a vacsoráig. A 6-7 fogásos vacsora órákig húzódik, miközben különböző felkészült hangzanak el. Hajnaltájban adják át a vendégek az ajándékokat az új párnak az u.n. kendőtánc keretében. Az ajándékozás után a vendégek nagyrésze széteszlik, csak egy szűkebb csoport folytatja a mulatozást sok esetben másnap estig.

c/ Halálózásnál a halottat temetés előtt virrasztják. A szomszédok, rokonok összejönnek, imádkoznak, koszorút kötnek. A virrasztás este 10-11 óráig tart. Temetéskor a falu nagy része kisére utolsó útjára az elhunytat. A falu minden részvétét nyilvánítja ezáltal. A régen szokásos halotti torok ma már csak olyan esetben fordulnak elő, ha a halottnak sok vidéki rokon, hozzátartozója van, akik nem tudnak a temetés napján hazautazni. Ezeket a helybeli rokonok szűkebb körével együtt megvendégeli a gyászoló család.

3. Népszokások ./Jeles napok alkalmával./

a/ Karácsony előestéjén az u.n. Kriszkindli-vel jönnek házról-házra a fehérruhás kisleányok kis bölcsővel, kezükben kis csengetyűvel. Karácsony történetét mondják el énekszó és csengetyűszó kíséretében.

A nagyleányok az u.n. Paradicsom-játékban elevenítik meg karácsony történetét. Népi ruhákba öltözve karácsonyfát visznek és az ősszülők kiüzetését a Paradicsomból mutatják be.

A legényekből álló csoport az u.n. Heródes-játékot adja elő. Régi magyar ruhákban, kardokkal, zászlóval Jézus megölését, illetve arra kiadott heródesi parancsot ujitják fel.

Mindhárom játék német nyelven történik és a szereplők^a karácsonyi misében az oltár előtt állanak fel, kezükben lámpát tartva.

Karácsony előestéjén szokásban van még, hogy a község pásztorai a falun végigmenve kürtszóval, ostorpattogtatással jelzik az ünnep közeledtét. A lakósság a pásztoroknak adományokat ad, a népi játék bemutatókat pedig pénzzel jutalmazza.

b/ A farsang 3 napig tart. Az első napon legtöbbször színművel szórakoztatja az ifjúság a lakósságot, majd általános tánc következik.

A második napon az u.n.páros bál van, amikor a fiatal házaspárok tartják mulatságukat. A fiatal asszonyok különféle ételeket visznek és éjjél tájban a komák és rokonok kínálgatása közben fogyasztanak el.

Harmad napon ismét általános bál tart éjjélig.

Farsangkor a kisgyermek is "báloznak". Farsangházat bérelnék és a szülők jelenlétében táncolnak.

Régebben az volt szokásban még, hogy a legények hamvazószerdán lányos házaktól tojást szedtek-A tojások árán egy kakast vettek. A kakast úgy helyezték el egy kis gödörbe, hogy csak a feje látszott ki. Bekötött szemű legények hosszú póznával addig ütögetik a kakas fejét, míg csak él. Az a legény, aki a kakast agyonütötte, fizeti az áldomást.

c/ A szüreti bált felvonulással tartják meg. A felvonulást az a hintó nyitja meg, melyen a bíró és bíróné foglal helyet. A felvonulásban különböző jelmezekben cigányok, köszörüsök, bohócok és népi ruhákban megjelenő csőszleányok haladnak. Közben a kisbíró tréfás, humoros hirdetést tesz közzé.

d/ Disznóöléskor nyársdugás és maskura ismeretes.

Általában a népszokások széppé és kedvessé teszik a falu életét.

4. Mondókák, babonák.

Kinek összeér szemöldöke,
Szemverés a képessége.

Esti harangszó után tejet már nem szabad kiadni, különben elapad a tehén teje.

Szólj, szólj sipom,
Ha nem szólsz kerék alá teszlek,
Onnan ki sem veszlek,
Lenyuzom a bőrödöt,
Kutba öntöm véredet!

/A többi mondóka és baona általánosan ismert!/
- - - - -